voorstel

Zwolle

Informatienota voor de raad

Datum

Onderwerp	affaire kinderopvangtoeslag (KOT)
Versienummer	1.0

Portefeuillehouder	Dorrit de Jong
Informant	Huub Lubbers
Afdeling	Maatschappelijke ontwikkeling
Telefoon	3291
Email	hgj.lubbers@zwolle.nl
Bijlagen	---

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
de ondersteuning voor het herstel van het vertrouwen en de schuldenvrije toekomst van de gedupeerde ouders binnen de Toeslagenaffaire.

Toelichting op het voorstel

Inleiding
Gedupeerden in de affaire Kinderopvangtoeslag kregen in voorgaande jaren niet de aandacht en dienstverlening die ze verdienden.
Sinds november 2020 werkt het rijk actief aan het herstel van de toeslagenaffaire. Traagheid en ongelijkheid overheersen de hersteloperatie toeslagenaffaire. Dat is ook de ervaring die wij als gemeente Zwolle het afgelopen jaar hebben opgedaan. De doelen van de operatie zijn nog steeds onveranderd, namelijk herstel van vertrouwen en schuldenvrije toekomst voor de slachtoffers.
Wat is de stand van zaken in Zwolle? Wat zijn onze verwachtingen voor volgend jaar?

Kernboodschap
Het onderwerp toeslagenaffaire staat hoog op de politieke agenda en is volop in ontwikkeling. Wij informeren u in deze nota over wat de gemeente Zwolle tot nu toe heeft gedaan om 232 aangemelde slachtoffers van de toeslagenaffaire te helpen.
We konden 195 inwoners bereiken van de 232 doorgezette zaken. Veel inwoners daarvan gaven aan dat hulp te laat kwam. Voor het verlenen van extra ondersteuning op diverse leefgebieden is afgesproken dat het maatwerkbudget zal worden ingezet.
Voor zover mogelijk zijn de publieke schulden van erkende slachtoffers afgewikkeld. De afwikkeling van private schulden gaat voor zover mogelijk in de komende maanden gebeuren. Gedupeerde ouders kunnen gratis hulp krijgen van een advocaat.
De hersteloperatie toeslagenaffaire loopt niet goed. Aan het slot rapporteren we over het gesprek dat op landelijk niveau wordt gevoerd en over hoe wij vervolg geven aan de lessen van de toeslagenaffaire.

Toelichting

Meldpunt Zwolle
Om de integrale aanpak van problemen te garanderen is het meldpunt gesitueerd bij het Sociaal Wijkteam (SWT). We hebben dankzij inzet van alle communicatiemiddelen veel gedupeerden bereikt en gesproken. We hebben goed geluisterd naar hun verhalen of gespard over hun problemen. Ook de wethouder heeft met meerdere gezinnen gesproken. Een deel van de gedupeerden gaf aan al een contactpersoon te hebben bij het wijkteam of een zorgaanbieder die ondersteunt. Gedupeerden hadden veel waardering voor het contact dat de gemeente met hen zocht.
We hebben veel inspanningen geleverd om in contact te komen met deze mensen en konden 195 inwoners bereiken van de 232 doorgezette zaken. Van de 195 inwoners die we konden bereiken, gaven 170 inwoners aan geen ondersteuning te willen. Veel inwoners gaven aan dat hulp te laat is en dat de hulp eerder had moeten komen. Inwoners geven ook aan dat ze het op de rit hebben.

Maatwerkbudget en minimaregelingen
Enkele mogelijke gedupeerden (25 pers) gaven aan ondersteuning te willen. De ondersteuning bestaat onder andere uit het bieden van een luisterend oor, praktische regelzaken, psychosociale hulpverlening en financiële ondersteuning. Voor het verlenen van extra ondersteuning op diverse leefgebieden is afgesproken dat het maatwerkbudget zal worden ingezet. Het uitgangspunt daarbij is dat dit op ruimhartige wijze kan gebeuren.
Ook verschillende minimaregelingen zijn in 2022 met toepassing van de hardheidsclausule beschikbaar voor gedupeerde ouders.

Kwijtschelding publieke schulden
Aan publieke organisaties is gevraagd om vorderingen op erkende slachtoffers kwijt te schelden. Gemeente Zwolle is daar deze zomer mee begonnen op basis van de lijst met gedupeerden. In totaal zijn tot nu toe ca 10 vorderingen kwijtgescholden met een bedrag van totaal € 50.000. Bij sommige inwoners met een schuld aan de gmeente is nog niet duidelijk of zij als erkend gedupeerde zullen worden aangemerkt. Wij zijn hierover in afwachting van lijstwerk van de belastingdienst.

Ook Gemeenschappelijk belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT) is pro-actief en intensief bezig geweest met het aanpassen van de belastinginning en applicaties. GBLT neemt deel aan de gesprekken met de betrokken ministeries, Unie van Waterschappen, VNG en Belastingdienst. GBLT adviseert andere belastingkantoren i.h.k.v. de kinderopvangtoeslagenaffaire.
De verwerking van de kwijtschelding loopt. GBLT heeft in september 2021 aan gedupeerden laten weten ca €18.000 kwijt te schelden. GBLT ontvangt tweewekelijks nieuwe bestanden van de belastingdienst, die meteen na ontvangst worden verwerkt. Een 35-tal inwoners heeft betalingsuitstel. Gedupeerden die na 1 januari 2021 hebben betaald over belastingjaar 2020 of ouder, hebben medio oktober het betaalde bedrag teruggestort gekregen.

Afwikkeling schuldregelingen
Vorderingen in lopende schuldregelingen kunnen worden kwijtgescholden. Het blijkt dat er door de gemeente Zwolle voor 3 mensen een geslaagde schuldregeling loopt en die erkent gedupeerd zijn. Er zijn nog Zwollenaren met een lopende schuldregeling maar een onafgewerkte beoordeling van de schadeclaim. Het team schulddienstverlening controleert elke week de status van deze inwoners. Kortom ook hier hebben we temaken met een aantal onzekerheden.

Afwikkeling private schulden
Een van de doelstellingen is om gedupeerde ouders in schulden vrij toekomst te geven. Een aantal potentieel gedupeerden heeft geen relatie met de gemeente maar wel schulden bij particulieren. Ook voor deze groep zal het Rijk de schulden willen afwikkelen.
Onbekend is om hoeveel mensen het gaat en ook onbekend wat de aanpak zal zijn. Er loopt een proefneming via een aantal kredietbanken.

Juridische dienstverlening
Sommige ouders vinden het moeilijk om zelf contact op te nemen met de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen. Bijvoorbeeld omdat ze weinig vertrouwen meer hebben in de Belastingdienst of minder vaardig zijn. Een onafhankelijk advocaat kan dan uitkomst bieden.
Gedupeerde ouders kunnen vanaf 15 maart 2021 gratis hulp krijgen van een advocaat. Dat gaat via de Raad voor Rechtsbijstand. De Raad koppelt ouders die dat willen aan een onafhankelijke advocaat. De gedupeerde ouder betaalt zelf niets.
Onbekend is hoeveel Zwollenaren van deze hulp gebruik hebben gemaakt.

Hersteloperatie in 2022
De hersteloperatie toeslagenaffaire loopt niet goed. Dat schaadt het proces van herstel van vertrouwen. Gemeenten ervaren dat de ruimhartige generieke regeling niet tot snelle afwikkeling leidt. Het rijk reflecteert op de hersteloperatie en heeft 4 modellen bedacht om tot verbetering te komen:

- Massaclaim via ouderstichting.
- Vaststellingsovereenkomst in gelijkwaardig gesprek.

- Forfaitaire regelingen vanuit de overheid.
- Procesverbetering bestaande regelingen.

Duidelijk is dat de hersteloperatie is vastgelopen bij het Uitvoeringsorgaan Hersteloperatie Toeslagenaffaire (UHT). Men schat bezig te zijn tot 2026 vanwege de grotere aantallen dossiers en grote aantallen verzoeken om integrale beoordeling. Momenteel spreken Rijk, UHT en VNG over een mogelijk grotere rol van de gemeenten. Hierover zal binnenkort duidelijkheid zijn waarna er ook uitvoeringstoetsen volgen over condities, geld, toegangsystemen, enz. Wanneer blijkt dat dit grote gevolgen heeft voor de gemeente Zwolle zullen we u hierover actief informeren.

Financiën
Er is een specifieke uitkering (SPUK) voor de uitvoering van de Toeslagenaffaire. Aan de gemeente Zwolle is een bedrag van € 59.214,24 toegekend voor de personele inzet. Het bedrag is onvoldoende voor de tot op heden gemaakte kosten. Er zal door ons aanvullend worden gedeclareerd. Voor het indienen van declaraties bestaat op verschillende onderdelen nog een bedragen:
1- registratie en inventarisatie van de hulpvragen; normbedrag is € 380
2- opstellen van plan van aanpak en begeleiding van de gedupeerde(n); normbedrag is € 3.468
3- verrichten van nazorg normbedrag is € 2.244.
Verantwoording zal gaan plaatsvinden bij de jaarrekening.

Er is in najaar 2021 gewerkt aan een tweede specifieke uitkering (SPUK) voor gemeenten om hen te compenseren voor de brede ondersteuning aan gedupeerden. Deze tweede SPUK volgt op de regeling van 27 nov 2020 en waarmee ca. € 11 mln. beschikbaar werd gesteld. Met de tweede SPUK wordt ca. € 48 mln. beschikbaar gesteld.

Vervolg van de toeslagenaffaire
Deze nota richt zich op de uitvoering van de toeslagenaffaire voor Zwollenaren. Een belangrijk ander vraagstuk is echter wat wij als gemeenten leren van de toeslagenaffaire. Zijn we toegankelijk en leveren we voldoende maatwerk om aan te sluiten op de leefwereld van inwoners? Realiseren we voldoende doorbraken die tot betere toekomstperspectieven leiden? Hoe kunnen wij ons leervermogen versterken en zorgen voor uitvoerbaar beleid?
Hiervoor wordt momenteel een opgave geformuleerd en een ontwikkelprogramma ontworpen. Dit sluit ook aan bij de gelden die het rijk beschikbaar heeft gesteld voor de verbeteracties n.a.v. de toeslagenaffaire. Wij zullen bij dit ontwikkelprogramma ook de stad en de raad betrekken.

Openbaarheid
dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer